

سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی

تب مالت (بروسلوز)

اداره رسانه‌های آموزشی، ترویجی
پاییز ۱۴۰۳

درمان بیماری در دام و انسان چگونه است؟

درمان بیماری در دام‌ها به سبب احتمال ایجاد مقاومت دارویی و همچنین اقتصادی نبودن انجام نمی‌شود و معمولاً پس از شناسایی دام آلوده کشتار و حذف می‌شود. درمان بروسلوز انسان آسان نبوده و ممکن است با موارد شکست درمان و بازگشت علائم بیماری همراه باشد. در درمان بیماری انسان از داروهای مناسب استفاده می‌شود.

راه‌های پیشگیری و کنترل بروسلوز در دام و انسان چگونه است؟

پیشگیری و کنترل بیماری در حیوانات از طریق مایه کوبی دام‌ها و رعایت اصول بهداشتی و امنیت زیستی و شناسایی و حذف دام‌های آلوده انجام می‌شود.

پیشگیری بیماری در انسان مستلزم کنترل بیماری در حیوانات، آموزش کادرهای پزشکی، دامپزشکی، و عموم جامعه، اجرای مقررات قانونی چون پاستوریزاسیون شیر و دیگر فرآورده‌های لبنی، استفاده از البسه محافظ به وسیله افراد تحت مخاطره، واکسیناسیون، آزمایش و کشتار دام‌های آلوده است.

چگونه می‌توان بروسلوز را تشخیص داد؟

در صورت وجود سابقه تماس با باکتری و مشاهده نشانی‌های بالینی احتمال وقوع بیماری وجود دارد ولی با بررسی آزمایشگاهی می‌توان بیماری را تشخیص داد.

تشخیص اولیه بیماری در دام‌ها از طریق تست‌های غربالگری مانند رزینگال و تست حلقه‌ای شیر می‌باشد کشت نمونه‌های بالینی و جدا سازی عامل بیماری در تشخیص قطعی مهم می‌باشد.

در دام‌ها سرم خون، شیر و جنین سقط شده نمونه‌های مرضی مناسب جهت ارسال به آزمایشگاه برای تشخیص بروسلوز می‌باشند.

در انسان غالباً بررسی‌های آزمایشگاهی بروسلوز در خلال مراجعه بیماران تب دار به مراکز درمانی انجام می‌شود.

تشخیص بروسلوز بر اساس تاریخچه، همه‌گیر شناسی یافته‌های بالینی و تیتراژ و کشت انجام می‌شود.

عنوان: تب مالت (بروسلوز)

گردآورنده: دکتر شهرام موحدی (کارشناس اداره بهداشت و مدیریت بیماری‌های دامی اداره کل دامپزشکی استان اصفهان)

مدیر داخلی: مهندس محمد اکبری

ویراستار ترویجی و ادبی: مهندس علی مصطفوی، مهندس مژگان علی‌بخشی

طراحی و صفحه‌آرایی: نعیمه قاسمیان

تهیه شده در: اداره رسانه‌های آموزش و ترویج مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی استان اصفهان

ناشر: سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان

شمارگان: ۲۰۰۰

نوبت چاپ: اول

مسئولیت صحت مطالب با گردآورنده است.

شماره ثبت در شورای انتشارات سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان به شماره ۰۲/۱۴۰۲/۵۰۴۰ تاریخ ۱۴۰۳/۰۵/۲۰ است

نشانی: اصفهان - خیابان هزارجریب - سازمان جهاد کشاورزی استان اصفهان
مدیریت هماهنگی ترویج کشاورزی - اداره رسانه‌های آموزشی و ترویجی
تلفن: ۰۳۱-۳۷۹۱۳۱۳۵

بروسلوز یکی از مهمترین و شایع ترین بیماری های مشترک بین انسان و حیوانات است. میزان شیوع تب مالت در انسان مستقیماً به شیوع بروسلوز در دام ها بستگی دارد، از این رو برای جلوگیری از خسارات اقتصادی و مخاطرات بهداشتی این بیماری کنترل و یا ریشه کنی آن در حیوانات اجتناب ناپذیر است.

انسان ممکن است به وسیله هر یک از پنج گونه: بروسلا ملی تنسیس از بز، گوسفند و گاو و شتر، بروسلا آبورتوس از گاو؛ بروسلا سوئیس از خوک؛ بروسلا کنیس از سگ و بروسلا ماریس از پستانداران دریایی به بیماری تب مالت مبتلا شود ولی بروسلا ملی تنسیس متداول ترین عامل این بیماری در انسان است و بیماری ناشی از بروسلا کنیس و بروسلا ماریس در انسان بسیار نادر می باشد.

بروسلا اوویس عامل تورم بیضه در قوچ بوده و برای انسان بیماری زا نمی باشد، همچنین بیماری زایی بروسلا نتوتومه و بروسلا میکروتی (که عامل بروسلوز در گروهی از جوندگان هستند) برای انسان اثبات نشده است.

عامل بیماری بروسلوز چیست؟

عامل بیماری باکتری کوکوباسیل گرم منفی بروسلا می باشد که اسپور تولید نکرده، فاقد تحرک و کپسول بوده و میکرو آتروفیل می باشد. بروسلاها در انواع مختلف شیر، خامه و پنیر تازه برای دوره های زمانی متغیر زنده باقی می مانند. پنیر سفید نرم غیر پاستوریزه تهیه شده از شیر بز منبع متداول بروسلا ملی تنسیس بوده که به مدت ۸ تا ۱۱ هفته باکتری را در خود حفظ می نماید.

چه حیواناتی به بروسلوز حساس هستند؟

میزبان ترجیحی و اصلی بروسلا آبورتوس گاو بوده، ضمن آنکه به دیگر حیوانات حساس چون گوسفند و بز، شتر، اسب، سگ و نشخوار کنندگان وحشی نیز انتقال می یابد.

بروسلا ملی تنسیس عامل اصلی بیماری در گوسفند و بز بوده و به دیگر حیوانات نیز منتقل می شود. بروسلا سوئیس خوک و بروسلا کنیس، سگ و بروسلا ماریس پستانداران دریایی را مبتلا می سازد.

وضعیت بروسلوز در جهان چگونه است؟

بیماری بروسلوز در بسیاری از نقاط جهان دیده می شود، به ویژه بیماری در کشورهای حوزه مدیترانه، خاورمیانه، شبه جزیره عربستان، آمریکای مرکزی و جنوبی، آسیا و آفریقا شایع است. تنها ۱۷ کشور به طور رسمی عاری از بروسلوز اعلام شده اند. در برخی کشورها، چون ایالات متحده آمریکا، اساساً بیماری یک مخاطره شغلی محسوب می شود، در حالی که در کشورهایی مانند ایران، آلودگی به این باکتری به شغل های خاصی محدود نمی شود.

بروسلوز چگونه به انسان و حیوانات منتقل می شود؟

معمول ترین راه انتقال آلودگی به حیوانات از طریق گوارش و خوردن محتویات دفعی آلوده است، هرچند که پوست و مخاط خراشیده، غشاء ملتحمه چشم، ریه ها و رحم نیز می توانند راه ورود باکتری به بدن دام باشند. باکتری های بروسلا از چندین راه وارد بدن انسان می شوند. از راه خوراکی که مصرف شیر تازه آلوده غیر پاستوریزه و فرآورده های آن یکی از متداول ترین شیوه های انتقال بیماری است. دیگر فرآورده های مصرفی تهیه شده از حیوانات آلوده چون جگر، گوشت، دنبان که به صورت خام یا نیم پز مصرف می شوند نیز منبع عفونت محسوب می شوند.

انتقال آلودگی از راه استنشاقی معمولاً یک مخاطره ای شغلی در بین چوپانان، حمل و نقل کنندگان حیوانات، کارگران دامداری، کارکنان کشتارگاه ها، دامپزشکان و تکنسین های دامپزشکی و غیره اتفاق می افتد. استنشاق افشانه های حاوی بروسلا به عنوان متداول ترین راه انتقال عفونت در بین کارکنان آزمایشگاه ها است.

همچنین ممکن است باکتری به صورت تصادفی در هنگام قصابی سبب آلودگی شود و یا دامپروران و دامپزشکان در اثر تماس با ترشحات آلوده دام ها ممکن است از طریق تماس پوستشان آلوده شود. ورود مواد دفعی آلوده به چشم در خلال مراقبت از حیوانات مبتلا نیز راه دیگر انتقال آلودگی می باشد.

تزریق تصادفی واکسن زنده بروسلا در خلال مایه کوبی حیوانات ممکن است منجر به بروز شکل خفیف بیماری شود.

انتقال از انسان به انسان استثناء بوده، اما احتمال انتقال از طریق داخل رحمی، شیر مادر، انتقال خون، پیوند مغز استخوان و تماس جنسی وجود دارد.

نشانه های بالینی بیماری بروسلوز چیست؟

بروز علائم بالینی بیماری در دام به سطح ایمنی گله ها وابسته بوده و در گله های غیر واکسینه، سقط جنین مهمترین علامت بروز بیماری می باشد. سقط جنین در گاو از ماه پنجم آبستنی به بعد و در گوسفند و بز در ۲ ماهه آخر دوره آبستنی حادث می شود.

هرچند در تعدادی از دام های مبتلا، سقط جنین در آبستنی های دوم و بعد از آن نیز مشاهده می گردد، با این وجود بسیاری از دام های مبتلا در آبستنی های دوم به بعد سقط جنین نمی کنند. از سایر علائم بیماری می توان به جفت ماندگی، متريت، کاهش تولید شیر، عقیم شدن و نازایی موقت یا دائمی، تأخیر فواصل باروری و افزایش فاصله دوره شیرواری اشاره نمود.

در فرم حاد بیماری در گوسفند و بز گاهی علائمی نظیر تب، نارسائی تنفسی، کاهش وزن، اسهال و لنگش دیده می شود.

در انسان بروسلوز ممکن است به بیماری های تب دار دیگر شباهت داشته و هر گونه سیمای بالینی اختصاصی را فاقد باشد.

شروع بیماری ممکن است ناگهانی، طی دوره ۱ تا ۲ روزه، تدریجی یا در خلال یک هفته یا بیشتر بروز نماید.

متداول ترین نشانی ها عبارتند از: تب، لرز یا رعشه های شدید، بی قراری عمومی، دردهای منتشر در سرتاسر بدن، درد مفصل و کمر، سردرد، بی اشتها، خستگی زودرس و ضعف عمومی.